

Θεολογώντας με την τέχνη των ήχων

[Πολιτισμός](#) / [Βυζαντινή Μουσική](#)

[Κωνσταντίνος Κουτούμπας, Θεολόγος](#)

Το Μέγα Σάββατο το πρωί, τελείται ο Αναστάσιμος Εσπερινός, τον οποίο ο λαός ονομάζει και Πρώτη Ανάσταση, καθώς αποτελεί απαρχή των Ύμνων της Ακολουθίας της Αναστάσεως. Μετά τα αναστάσιμα τροπάρια του πρώτου ήχου, ακολουθούν τρία ιδιόμελα σε πλ. δ', με κοινή αρχή **Σήμερον ὁ Ἄδης**.

Τα ιδιόμελα αυτά πραγματεύονται με πανηγυρικό αλλά ήπιο μέλος την τραγική ήττα του Ἄδη που “ἔλαβε σῶμα καὶ Θεῷ περιέτυχεν”. Με αυτό τον τρόπο η Ανάσταση προεορτάζεται αλλά συνάμα λανθάνει ακόμη της εορτής, όπως διέλαθε της προσοχής του διαβόλου, κατά την πατερική γραμματεία, το Πάθος και η εις Ἄδου Κάθοδος του Σωτήρος, μαζί με την Ενσάρκωσή Του.

Η Ανάσταση αποτελεί την μεγαλύτερη εορτή της Εκκλησίας, για αυτό και “δικαίως ἐθεώρησεν ἀπὸ τῆς συστάσεώς της τὴν ἑορτὴν ὡς βασίλισσαν τῶν ἡμερῶν ἡμέραν, ὡς ἑορτὴν ἑορτῶν καὶ πανηγυριν πανηγύρεων”[\[1\]](#). Η Ακολουθία της Αναστάσεως, αν και σύντομη, “ὁποῖον τὸ κάλλος αὐτῆς”[\[2\]](#). Σε αυτή επικρατεῖ το πρώτο ζεύγος των διατονικῶν ἡχων, ο α΄ και ο πλ. α΄, ο μεν ως πανηγυρικός και ευφρόσυνος, ο δε συνάμα και χαρμόσυνος. Επικρατεῖ ο αρχαῖος ὕμνος «Χριστὸς ἀνέστη» ο οποίος συγκινεῖ κάθε χριστιανό με την τόση ζωὴ που περιέχει[\[3\]](#). Η καρδιά του “σκιρτᾶ ὑπὸ πνευματικῆς ἀγαλλιᾶσεως”[\[4\]](#) καθὼς ακροᾶται τα τερπνά τέσσερα στιχηρά του ειρμολογικῶ πλ. α΄, ἐπὶ τη βάσει του Κε, “Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον”.

Επιστέγασμα της λαμπροφόρου Ακολουθίας της Αναστάσεως, το Δοξαστικόν, σε στιχηραρικό πλ. α΄, “είλημμένον ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου”^[5], το “**Ἀναστάσεως ἡμέρα**”. Το ιδιόμελο αυτό επισφραγίζει την ευφρόσυνη της Αναστάσεως με τον δοξολογικό και ευχαριστιακό του χαρακτήρα, καλώντας τους πιστούς σε πηγαία και αυθόρμητη έκφραση αγάπης προς τον πλησίον, καταλλαγῆς του μίσους και των παθῶν. Και καθώς ψάλλεται πριν την έναρξη της Θείας Λειτουργίας αποτελεί τη στιγμή κατά την οποία οι πιστοί ανταλλάσσουν ασπασμό, με το “Χριστός ἀνέστη” ως επανάληψη της επωδού του να κραδαίνει στα χεῖλη τους.

^[1] . Ἄλ. Παπαδιαμάντη, ὄπ. π., σ. 92.

^[2] . Ὁπ. π., ἀλλά και στο *Ἡ Ἑβδομάς τῶν Ἁγίων Παθῶν*, σ. 78: “Σύντομος εἶναι ἡ ἀκολουθία αὕτη, ἀλλά καὶ ἡ λέξις Χαίρετε μία μόνη εἶναι. Καὶ ὅμως πόσα δὲν χαρίζει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου!”

^[3] . Ἄλ. Παπαδιαμάντη, Ἄπαντα, τόμ. Ε΄, Δόμος, Ἀθήνα 2005, *Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς*, σ. 93.

^[4] . Ὁπ. π.

^[5] . Ὁπ. π.

<http://bitly.com/1qXMPz7>